

На основу члана 43. став 4. и чл. 239. и 265. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18 и 9/20),
Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се одређује управљање протоком ваздушног саобраћаја, управљање капацитетом, мере које се у том циљу предузимају, координација свих учесника укључених у процесе управљања протоком ваздушног саобраћаја и њихове обавезе.

Овај правилник се примењује на аеродроме у Републици Србији на којима је у току претходне календарске године остварено више од 60 операција у општем ваздушном саобраћају по правилима инструменталног летења (*IFR*).

Преузимање прописа Европске уније

Члан 2.

Овим правилником се у домаће законодавство преузима Уредба Комисије (ЕУ) бр. 255/2010 од 25. марта 2010. године о заједничким правилима за управљање протоком ваздушног саобраћаја, измењена и допуњена следећим уредбама:

1) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 923/2012 од 26. септембра 2012. године, којом се утврђују заједничка правила летења и оперативне одредбе у вези са услугама и поступцима у ваздушној пловидби и мењају и допуњавају Сprovedбена уредба (ЕУ) бр. 1035/2011 и Уредбе (ЕЗ) бр. 1265/2007, (ЕЗ) бр. 1794/2006, (ЕЗ) бр. 730/2006, (ЕЗ) бр. 1033/2006 и (ЕУ) бр. 255/2010;

2) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2016/1006 од 22. јуна 2016. године о измени Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010 која се односи на *ICAO* одредбе из члана 3. став 1;

3) Сprovedбеном уредбом Комисије (ЕУ) бр. 2017/2159 од 20. новембра 2017. године о измени Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010 у погледу одређених упућивања на *ICAO* одредбе.

Уредба Комисије (ЕУ) бр. 255/2010 дата је у Прилогу 1, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Допунски услови за примену Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010 у Републици Србији дати су у Прилогу 2, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази који се користе у овом правилнику имају следеће значење:

1) *доделивање АТФМ слота* је *АТФМ* мера уведена у виду слота за полетање у циљу прилагођавања саобраћајне потражње постојећем капацитету контроле летења;

2) *ICAO* је скраћеница која означава Међународну организацију цивилног ваздухопловства;

3) *капацитет* (у *АТФМ* смислу) је оперативно прихватљив обим ваздушног саобраћаја;

4) *капацитет аеродрома* је укупан број кретања ваздухоплова које аеродром може да прихвати у одређеном временском периоду;

5) *Менаџер мреже (Network Manager)* је тело успостављено чланом 6. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004 са задатком да кроз додељене функције унапређује перформансе Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем. Сprovedбеном одлуком Комисије (ЕУ) бр. 2019/709 за Менаџера мреже до 31. децембра 2029. године је номинован Евроконтрол;

6) *организатор специјалног догађаја* је правно или физичко лице које на основу обављања својих делатности има потребу да на посебан начин привремено уреди коришћење ваздушног простора Републике Србије (нпр. државни органи, војни органи, организације основане ради промоције летачког спорта или рекреативног летења и слично);

7) *поштовање слота* је усклађеност оператера ваздухоплова и контроле летења са прорачунатим временом полетања, узимајући у обзир толеранцију слота;

8) *RVSM ваздушни простор* је ваздушни простор од *FL290* до *FL410*, укључујући оба нивоа лета, у коме се примењују смањене норме вертикалног раздвајања;

9) *специјални догађај* је критични догађај на локалном нивоу, који може утицати на проток ваздушног саобраћаја (важни државни скупови, посета државних званичника, војне вежбе, међународне спортске и друге активности), односно свака предвиђена неуобичајена ситуација која може проузроковати значајан губитак планираног, објављеног или очекиваног капацитета на локалној и/или Европској мрежи за управљање ваздушним саобраћајем;

10) *Уредба (ЕЗ) бр. 549/2004* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 549/2004 од 10. марта 2004. године којом се предвиђа оквир за формирање Јединственог европског неба (оквирна Уредба), која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о условима које морају да испуњавају пружаоци услуга у ваздушној пловидби („Службени гласник РС”, бр. 26/20, 154/20 и 24/21);

11) *Уредба (ЕЗ) бр. 551/2004* је Уредба Европског парламента и Савета (ЕЗ) бр. 551/2004 од 10. марта 2004. године о организацији и коришћењу ваздушног простора у Јединственом европском небу (Уредба о ваздушном простору), која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора („Службени гласник РС”, број 69/11);

12) *Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93* је Уредба Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93 од 18. јануара 1993. године о заједничким правилима за доделу слотова на аеродромима Заједнице која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о заједничким правилима за доделу слотова и усклађивању редова летења на аеродромима („Службени гласник РС”, број 10/14);

13) *Уредба (ЕЗ) бр. 2150/2005* је Уредба Комисије (ЕЗ) бр. 2150/2005 од 23. децембра 2005. године која прописује заједничка правила за флексибилно коришћење ваздушног простора, која је преузета у законодавство Републике Србије Правилником о преузимању прописа Европске уније о управљању ваздушним простором и флексибилном коришћењу ваздушног простора („Службени гласник РС”, број 69/11).

Изрази „држава чланица” и „Службени лист Европске уније” који се користе у Прилогу 1. овог правилника тумаче се сагласно тач. 2. и 3. Анекса II Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савета безбедности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја.

Остали изрази који се користе у овом правилнику имају значење које је наведено у члану 2. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010.

Престанак важења других прописа

Члан 4.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја („Службени гласник РС”, број 104/17).

Ступање Правилника на снагу

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 5/1-01-0014/2021-0001

У Београду, 7. септембра 2021. године

Директор

Мирјана Чизмаров

**Уредба Комисије (ЕУ) бр. 255/2010
од 25. марта 2010. године о утврђивању заједничких правила за управљање протоком
ваздушног саобраћаја**

Члан 1.

Предмет и област примене

1. Овом уредбом се утврђују захтеви за управљање протоком ваздушног саобраћаја (у даљем тексту: *ATFM*) у циљу оптимизације расположивог капацитета Европске мреже за управљање ваздушним саобраћајем (у даљем тексту: *EATMN*) и унапређења *ATFM* процеса.

2. Ова уредба се примењује у оквиру ваздушног простора из члана 1. став 3. Уредбе (ЕЗ) бр. 551/2004, и то на:

а) све летове за које је планирано да се врше или који се врше као општи ваздушни саобраћај и у складу са правилима инструменталног летења (у даљем тексту: *IFR*), у целини или делимично;

б) све фазе летова из тачке а) овог става и на управљање ваздушним саобраћајем.

3. Ова уредба се примењује на следеће учеснике или заступнике који поступају у њихово име, а који су укључени у *ATFM* процесе:

а) оператере ваздухоплова;

б) јединице за пружање услуга у ваздушном саобраћају (у даљем тексту: *ATS* јединице), укључујући *ATS* пријавне биро и аеродромске контроле летења;

ц) службе ваздухопловног информисања;

д) тела укључена у управљање ваздушним простором;

е) тела која управљају аеродромом;

ф) централну јединицу за *ATFM*;

г) локалне *ATFM* јединице;

х) координаторе слотова на координисаним аеродромима.

Члан 2.

Дефиниције

За потребе ове уредбе примењују се дефиниције садржане у члану 2. Уредбе (ЕЗ) бр. 549/2004 и члану 2. Уредбе Савета (ЕЕЗ) бр. 95/93.

Следеће дефиниције се, такође, примењују:

1) „мере управљања протоком ваздушног саобраћаја (*ATFM* мере)“ су поступци предузети у циљу управљања протоком ваздушног саобраћаја и управљања капацитетом;

2) „оператер“ је лице, организација или предузеће које учествује или које намерава да учествује у обављању ваздушног саобраћаја;

3) „*IFR*“ је скраћеница која се употребљава да означи правила инструменталног летења;

4) „*ATS* пријавни биро“ је *ATS* јединица успостављена у циљу примања извештаја који се тичу *ATS* и планова лета поднетих пре првог издавања одобрења контроле летења;

5) „локална јединица управљања протоком ваздушног саобраћаја (локална *ATFM* јединица)“ је тело за управљање протоком ваздушног саобраћаја које обавља делатност у име једног или више других тела за управљање протоком ваздушног саобраћаја, као посредник између централне јединице за *ATFM* и *ATS* јединице или групе таквих јединица;

6) „критични догађај” је неуобичајена ситуација или криза која укључује значајан губитак капацитета *EATMN* или значајну неравнотежу између *EATMN* капацитета и потражње или значајну грешку у протоку информација у једном или више делова *EATMN*;

7) „*ATFM* слот за полетање” је прорачунато време полетања додељено од стране централне јединице за *ATFM* са временском толеранцијом којом управља локална *ATS* јединица;

8) „рутна и саобраћајна оријентација” су начела и процедуре за коришћење рута од стране ваздухоплова;

9) „вишеструки план лета” је постојање више од једног плана лета за исти намеравани лет између два аеродрома;

10) „секторска конфигурација *ATS* јединице” је четвородимензионални опис сектора или групе сектора ваздушног простора *ATS* јединице, који се може употребљавати стално или привремено;

11) „време вожења на аеродрому” је унапред одређено време од почетка вожње до полетања, изражено у минутима, које важи током нормалног рада аеродрома;

12) „ажурирана позиција у лету” је позиција ваздухоплова ажурирана уз помоћ надзорних података, података из плана лета или извештаја о позицији;

13) „одобрење контроле летења” је одобрење ваздухоплову за наставак лета под условима које је утврдила надлежна јединица контроле летења;

14) „суспензија плана лета” је процес који покреће тело које врши *ATFM* како би се обезбедило да је оператер обавио измену плана лета пре извршења лета;

15) „јавни авио-превоз” је лет или серија летова ради превоза путника, робе или поште уз наплату цене превоза или закупнине;

16) „оперативни дневник” је дневник *ATFM* система, претворен у базу података која омогућава брзу претрагу *ATFM* података.

Члан 3.

Оквир управљања протоком ваздушног саобраћаја

1. Планирање, координација и извршење *ATFM* мера које обављају учесници из члана 1. став 3. ове уредбе морају да буду усклађени са *ICAO* одредбама наведеним у Анексу ове уредбе.

2. *ATFM* се руководи следећим принципима:

а) *ATFM* мере морају да:

(i) спречавају прекомерну потражњу ваздушног саобраћаја у односу на декларисани капацитет контроле летења (*ATC*) у секторима и на аеродромима;

(ii) користе *EATMN* капацитете у највећој могућој мери у циљу оптимизације ефикасности *EATMN* и минимизације негативних ефеката на оператере;

(iii) оптимизирају расположиви *EATMN* капацитет кроз развој и примену мера за повећање капацитета од стране *ATS* јединица;

(iv) подржавају управљање критичним догађајима;

б) локалне *ATFM* јединице и централна јединица за *ATFM* сматрају се делом *ATFM* функције.

3. При додели *ATFM* слотова за полетање, летовима се даје приоритет у складу са њиховим планираним редоследом уласка на локацију на којој се примењују *ATFM* мере, осим ако посебне околности захтевају примену другачијег правила приоритета који је формално договорен и од користи за *EATMN*.

Први подстав овог става може се применити на летове за које не може да се прихвати преусмеравање у циљу избегавања или растерећења оптерећених области, узимајући у обзир локацију и димензије оптерећене области.

Члан 4.

Опште обавезе држава чланица

1. Државе чланице обезбеђују да је *ATFM* функција доступна учесницима из члана 1. став 3. ове уредбе 24 часа дневно.

2. Дефинисање и примена *ATFM* мера морају да буду усклађени са захтевима обезбеђивања и одбране држава чланица, како би се обезбедила ефикасност у планирању, алокацији и употреби ваздушног простора на добробит свих учесника из члана 1. став 3. ове уредбе.

3. Морају да се успоставе стални поступци за сарадњу између учесника укључених у *ATFM* функцију, *ATS* јединица и тела укључених у управљање ваздушним простором, како би се оптимизирала употреба ваздушног простора.

4. Мора да се успостави заједнички референтни документ који садржи начела, поступке и опис рутне и саобраћајне оријентације. Ако је примењиво, објављивање доступности рута у националним зборницима ваздухопловних информација мора бити у потпуности усклађено са заједничким референтним документом.

5. Заједнички поступци за захтевање изузећа од *ATFM* слотова за полетање се израђују у складу са *ICAO* одредбама наведеним у Анексу ове уредбе. Ти поступци се усклађују са централном јединицом за *ATFM* и објављују у националним зборницима ваздухопловних информација.

Члан 5.

Обавезе држава чланица према централној јединици за *ATFM*

Државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM*:

а) оптимизира укупан утицај учинка на *EATMN* кроз планирање, координацију и примену *ATFM* мера;

б) обавља консултације са оператерима у вези дефинисања *ATFM* мера;

ц) обезбеђује ефикасну примену *ATFM* мера заједно са локалним *ATFM* јединицама;

д) у координацији са локалним *ATFM* јединицама одређује алтернативне руте ради избегавања или растерећења оптерећених области, узимајући у обзир укупан утицај учинка на *EATMN*;

е) нуди преусмеравање за оне летове који би оптимизирали ефекат из тачке д) овог члана;

ф) благовремено обезбеђује информације оператерима и *ATS* јединицама о *ATFM*, укључујући:

(i) планиране *ATFM* мере;

(ii) утицај *ATFM* мера на време полетања и профил лета појединачних летова;

г) прати догађаје везане за недостајуће планове лета и поднете вишеструке планове лета;

х) суспендује план лета када, узимајући у обзир временску толеранцију, додељени *ATFM* слот за полетање не може да се испоштује, а ново предвиђено време почетка кретања није познато;

и) прати број изузећа која су одобрена у складу са чланом 4. став 5. ове уредбе.

Члан 6.

Опште обавезе *ATS* јединица

1. Ако мора да се примени *ATFM* мера, *ATS* јединице се преко локалне *ATFM* јединице усклађују са централном јединицом за *ATFM* како би се обезбедило да се при избору мере уважава оптимизација укупних ефеката учинка на *EATMN*.

2. Када је неопходно, *ATS* пријавни бирои олакшавају размену информација између пилота или оператера и локалне или централне јединице за *ATFM*.

3. *ATS* јединице обезбеђују да се *ATFM* мере примењене на аеродромима усклађују са одговарајућим телом за управљање аеродромом, како би се обезбедила ефикасност у планирању и експлоатацији ради добробити свих учесника из члана 1. став 3. ове уредбе.

4. *ATS* јединице преко локалне *ATFM* јединице обавештавају централну јединицу за *ATFM* о свим догађајима који могу имати утицаја на капацитет контроле летења или на потражњу ваздушног саобраћаја.

5. *ATS* јединице благовремено достављају централној јединици за *ATFM* следеће податке и њихове измене, обезбеђујући њихов квалитет:

- а) расположивост ваздушног простора и рутних структура;
- б) конфигурације и активације сектора *ATS* јединице;
- ц) времена вожења на аеродрому;
- д) капацитете сектора контроле летења и аеродрома;
- е) расположивост рута, укључујући расположивост постигнуту применом флексибилног коришћења ваздушног простора, у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 2150/2005;
- ф) ажуриране позиције у лету;
- г) одступања од планова лета;
- х) расположивост ваздушног простора, укључујући расположивост постигнуту применом флексибилног коришћења ваздушног простора у складу са Уредбом (ЕЗ) бр. 2150/2005;

и) стварна времена полетања.

Подаци морају да буду доступни учесницима из члана 1. став 3. ове уредбе и достављају се централној јединици за *ATFM* и прослеђују се од ње, без накнаде.

6. *ATS* јединица на аеродрому полетања мора да обезбеди:

- а) ако лет подлеже *ATFM* слоту за полетање, да се тај слот укључи као део одобрења контроле летења;
- б) да летови поштују *ATFM* слотове за полетање;
- ц) да се летовима који не поштују своја предвиђена времена почетка кретања, узимајући у обзир успостављено време толеранције, не издаје одобрење за полетање;
- д) да се летовима чији су планови лета одбијени или суспендовани не издаје одобрење за полетање.

Члан 7.

Опште обавезе оператера

1. Сваки намеравани лет мора да буде обухваћен само једним планом лета. Поднети план лета мора да исправно одражава намеравани профил лета.

2. Све одговарајуће *ATFM* мере и њихове измене се уграђују у планирани лет и саопштавају пилоту.

3. Ако полетање са аеродрома не подлеже *ATFM* слоту за полетање, оператери су одговорни за поштовање предвиђених времена почетка кретања, узимајући у обзир временску толеранцију, у складу са *ICAO* одредбама наведеним у Анексу ове уредбе.

4. Ако је план лета суспендован у складу са чланом 5. тачка х) ове уредбе, дотични оператер се стара за ажурирање или отказивање плана лета.

Члан 8.

Опште обавезе тела која управљају аеродромом

Тела која управљају аеродромом обавештавају централну јединицу за *ATFM* директно или посредством локалне *ATFM* јединице или *ATS* јединица, или комбиновано, о свим догађајима који могу да утичу на капацитет контроле летења или на потражњу ваздушног саобраћаја. Ова тела информишу локалну *ATFM* јединицу и *ATS* јединице, ако је обавештавање извршено директно.

Члан 9.

Усклађеност између планова лета и аеродромских слотова

1. Државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM* или локална *ATFM* јединица пре обављања лета, на захтев аеродромског координатора слотова или тела које управља координисаним аеродромом, достави прихваћени план лета за лет који се реализује са тог аеродрома. Аеродромски координатори слотова или тела која управљају координисаним аеродромима обезбеђују приступ прихваћеним плановима лета које је доставила централна јединица за *ATFM* или локална *ATFM* јединица.

2. Пре лета, оператери достављају аеродромима полетања и слетања неопходне информације како би се омогућило повезивање ознаке лета која је садржана у плану лета и ознаке лета која је пријављена за одговарајући аеродромски слот.

3. Сваки оператер, тело које управља аеродромом и *ATS* јединица су овлашћени да известе аеродромског координатора слотова о учесталом обављању јавног авио-превоза у временима која се значајно разликују од додељених аеродромских слотова или о коришћењу слотова на начин који се битно разликује од оног који је наведен у време додељивања, ако то наноси штету аеродрому или ваздушном саобраћају.

4. Државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM* извештава аеродромске координаторе слотова о учесталом обављању јавног авио-превоза у временима која се значајно разликују од додељених аеродромских слотова или о коришћењу слотова на начин који се битно разликује од оног који је наведен у време додељивања, ако то наноси штету *ATFM*.

Члан 10.

Обавезе у вези са критичним догађајима

1. Државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM* успостави и објави *ATFM* поступке за рад у случају критичних догађаја, како би се поремећај у *EATMN* свео на најмању меру.

2. Током припрема за критичне догађаје, *ATS* јединице и тела која управљају аеродромом, усклађују релевантност и садржај процедура за случај посебних околности са оператерима погођеним критичним догађајима, укључујући свако прилагођавање правилима приоритета.

Процедуре за случај посебних околности обухватају:

- а) организационе споразуме и споразуме координације;
- б) *ATFM* мере за контролу приступа угроженим областима ради спречавања прекомерне потражње ваздушног саобраћаја у односу на декларисани капацитет читавог ваздушног простора, његовог дела или одређених аеродрома;

- ц) околности, услове и поступке за примену правила приоритета за летове, поштујући основне интересе обезбеђивања или одбрамбене политике држава чланица;
- д) поступке за враћање у редовно стање.

Члан 11.

Праћење поштовања *ATFM* мера

1. Државе чланице обезбеђују да *ATS* јединица, на аеродрому полетања на којем поштовање *ATFM* слотова за полетање од стране одлазног саобраћаја износи 80 % или мање током године, доставља одговарајуће информације о неусклађености и предузетим радњама како би се обезбедило поштовање *ATFM* слотова за полетање. Такве радње морају да буду наведене у извештају који дотична држава чланица подноси Комисији.

2. *ATS* јединица на дотичном аеродрому полетања обезбеђује одговарајуће информације о сваком непоштовању одбијања или суспензије плана лета на том аеродрому, као и о предузетим радњама како би се постигло поштовање. Такве радње морају да буду наведене у извештају који држава чланица подноси Комисији.

3. Државе чланице обезбеђују да:

а) централна јединица за *ATFM* обавести државу чланицу која одобрава изузећа код више од 0,6 % годишњих полетања у тој држави чланици;

б) ако је држава чланица обавештена сходно тачки а) овог става, она израђује извештај са детаљима одобрених изузећа који подноси Комисији.

4. Државе чланице обезбеђују да у случају непоштовања *ATFM* мера које произилазе из примене члана 5. тачка г) ове уредбе, централна јединица за *ATFM* обавести оператера о таквом непоштовању.

5. Оператери подnose извештај централној јединици за *ATFM* о сваком непоштовању *ATFM* мера, наводећи детаље о околностима које су довеле до недостајућег плана лета или вишеструких планова лета, као и радњама које су предузете да се такво непоштовање исправи.

6. Државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM* израђује годишњи извештај који садржи детаље о недостајућим плановима лета или поднетим вишеструким плановима лета и да тај извештај буде достављен Комисији.

7. Државе чланице спроводе годишњи преглед поштовања *ATFM* мера како би се обезбедило да учесници из члана 1. став 3. ове уредбе побољшају ниво поштовања тих мера.

Члан 12.

Процена учинка

1. Приликом примене члана 11. ове уредбе, државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM* израђује годишње извештаје о квалитету *ATFM*, који обухватају детаље о:

- а) узроцима *ATFM* мера;
- б) утицају *ATFM* мера;
- ц) поштовању *ATFM* мера;
- д) доприносу учесника из члана 1. став 3. ове уредбе оптимизацији укупног утицаја на мрежу.

2. Државе чланице обезбеђују да централна јединица за *ATFM* успостави и одржава архиву *ATFM* података из члана 6. став 5. ове уредбе, планова лета, оперативних дневника и одговарајућих повезаних података.

Подаци из првог подстава овог става се чувају две године од њиховог подношења и стављају се на располагање Комисији, државама чланицама, *ATS* јединицама и оператерима.

Наведени подаци стављају се на располагање аеродромским координаторима и оператерима аеродрома, као помоћ у њиховој редовној процени декларисаног капацитета.

Члан 13.

Безбедоносни захтеви

Државе чланице обезбеђују да се спроводи процена безбедности, укључујући идентификацију опасности, процену и умањење ризика, пре увођења било каквих значајних промена у *ATFM* системе и поступке, укључујући процену процеса управљања безбедношћу који се односи на комплетан век употребе система управљања ваздушним саобраћајем.

Члан 14.

Додатни захтеви

1. Државе чланице обезбеђују да је особље учесника из члана 1. став 3. ове уредбе које је укључено у *ATFM* активности:

- а) упознато са одредбама ове уредбе;
- б) одговарајуће обучено и компетентно за обављање својих послова.

2. Државе чланице предузимају све неопходне мере да обезбеде да учесници из члана 1. став 3. ове уредбе који су одговорни за обављање *ATFM* функција:

- а) израде и одржавају оперативне приручнике који садрже неопходне инструкције и информације које омогућавају оперативном особљу примену одредби ове уредбе;
- б) обезбеде да су ови приручници доследни, доступни и ажурирани, као и да њихово ажурирање и дистрибуција подлежу одговарајућем управљању квалитетом и документима;
- ц) обезбеде да су радне методе и оперативни поступци усклађени са овом уредбом.

Члан 15.

Казнене одредбе

Државе чланице упостављају правила о казнама које се примењују за повреду одредби ове уредбе и предузимају све неопходне мере како би се обезбедило њихово спровођење. Предвиђене казне морају да буду делотворне, сразмерне и одвраћајућег карактера. Државе чланице обавештавају Комисију о овим одредбама најкасније до 26. септембра 2011. године и без одлагања је обавештавају о свим накнадним изменама и допунама које имају утицаја на те одредбе.

Члан 16.

Ступање на снагу и примена

Ова уредба ступа на снагу двадесетог дана од дана објављивања у Службеном листу Европске уније.

Ова уредба се примењује од 26. септембра 2011. године.

Ова уредба је обавезујућа у целини и непосредно се примењује у свим државама чланицама.

АНЕКС

Листа *ICAO* одредби у вези са управљањем протоком ваздушног саобраћаја

1. Поглавље 3. став 3.7.5 (Управљање протоком ваздушног саобраћаја) Анекса 11 Чикашке конвенције - Услуге у ваздушном саобраћају (14. издање - јул 2016. године, укључујући амандман бр. 50А).

2. Поглавље 3. (Капацитет *ATS* система и управљање протоком ваздушног саобраћаја) *ICAO* документа 4444, Поступци за услуге у ваздушној пловидби - Управљање ваздушним саобраћајем (*PANS-ATM*) (16. издање - 2016. година, укључујући амандман бр. 7А).

3. Поглавље 8. став 8.3 (Изузећа од доделе *ATFM* слота) *ICAO* документа 7030, Европски (*EUR*) регионални допунски поступци (5. издање, 2008. година).

4. Поглавље 8. став 8.4.1. ц) (о поштовању *ATFM* мера од стране оператора ваздухоплова) *ICAO* документа 7030, Европски (*EUR*) регионални допунски поступци (5. издање, 2008. година).

5. Поглавље 2. став 2.3.2 (о изменама *EOBT*-а) *ICAO* документа 7030, Европски (*EUR*) регионални допунски поступци (5. издање, 2008. година).

Допунски услови за примену Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010 у Републици Србији

1. Допунски услови за примену члана 4. ст. 3. и 4. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010

Пружалац услуга у ваздушној пловидби дужан је да успостави сталне поступке за сарадњу, којима се обезбеђује да се *ATS* услуга и *ATFM* и *ASM* функције користе и усклађују у циљу оптималне употребе ваздушног простора.

Надлежни пружалац услуга у ваздушној пловидби израђује национални документ о расположивости рута (у даљем тексту: *RAD*) за потребе стратешког управљања капацитетом и протоком ваздушног саобраћаја у ваздушном простору Републике Србије.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби именује националног *RAD* координатора.

Менаџер мреже и национални *RAD* координатор, у поступку заједничког одлучивања (*Collaborative Decision Making – CDM*) утврђују садржај *RAD*-а.

Национални *RAD* координатор поступа у складу са одредбама Плана побољшања европске мреже рута (*European Route Network Improvement Plan (ERNIP)*), којег објављује Менаџер мреже.

Национални *RAD* координатор обезбеђује да подаци који се достављају Менаџеру мреже подлежу одговарајућем управљању квалитетом и документима.

2. Допунски услови за примену члана 6. став 5. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010

Утврђивање капацитета система контроле летења или аеродрома заснива се на изради квалитативне анализе могућности прихвата ваздушног саобраћаја, без угрожавања безбедности и обезбеђивања, која мора да буде адекватно документована и подлеже периодичном преиспитивању.

Приликом одређивања вредности капацитета система контроле летења и капацитета аеродрома користе се међународно и струковно препознати аналитички модели и методе, *ICAO* стандарди и препоручена пракса или методе које је власник или корисник система развио за своје потребе.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби утврђује капацитет елементарних и/или обједињених сектора аеродромске, прилазне и обласне контроле летења, у зависности од организације рада у оквиру јединица контроле летења.

Оператер аеродрома утврђује капацитет аеродрома током фазе пројектовања и изградње новог аеродрома или током експлоатације изграђеног аеродрома, ако тај капацитет није претходно утврђен или ако се мењао током времена.

Утврђени капацитет и његове промене, изражен као број кретања (број прихваћених и отпремљених ваздухоплова) на час, оператер аеродрома доставља надлежном пружаоцу услуга у ваздушном саобраћају најмање једном током календарске године.

Надлежни пружалац услуга у ваздушном саобраћају и оператер аеродрома дужни су да утврде оперативно прихватљив капацитет аеродрома за одређени временски период.

Као оперативно прихватљив капацитет аеродрома одређује се мања вредност између капацитета аеродрома, који је утврдио оператер аеродрома, и капацитета јединице контроле летења која пружа услугу аеродромске контроле летења.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби доставља централној јединици за *ATFM* оперативно прихватљив капацитет аеродрома у складу са чланом 6. став 5. тачка д) Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010.

3. Допунски услови за примену члана 10. став 2. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010

Пружалац услуга у ваздушној пловидби и оператер аеродрома сарађују у циљу утврђивања вредности оперативно прихватљивог капацитета аеродрома за случајеве настанка критичних догађаја на аеродрому, координирају активности током трајања тих догађаја, као и активности усмерене на враћање у редовно стање.

Сарадња и координација из става 1. ове тачке се формализују споразумом који закључују пружалац услуга у ваздушној пловидби и оператер аеродрома.

У фази планирања специјалног догађаја организатор тог догађаја је дужан да обавести Директорат, надлежног пружаоца услуга у ваздушном саобраћају и оператера аеродрома о намери организовања специјалног догађаја и о његовим размерама, а у зависности од карактера специјалног догађаја може формирати свој тим за организацију специјалног догађаја.

По добијању обавештења о планираном специјалном догађају оператер аеродрома и пружалац услуга у ваздушном саобраћају заједнички доносе одлуку о неопходности посебног регулисања протока ваздушног саобраћаја на аеродрому и/или у ваздушном простору.

Ако оператер аеродрома и пружалац услуга у ваздушном саобраћају закључе да је потребно посебно регулисање протока ваздушног саобраћаја, дужни су да о томе обавесте Директорат.

Пружалац услуга у ваздушном саобраћају и оператер аеродрома размењују информације о специјалним догађајима са централном јединицом за *ATFM*, у циљу планирања и разматрања утицаја на локалну мрежу и Европску мрежу за управљање ваздушним саобраћајем.

4. Допунски услови за примену члана 11. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010

У плану лета, у рубрици број 18. (остале информације), оператер ваздухоплова може да наведе статусни индикатор, ознака: *STS*/(разлог), како би надлежним јединицама контроле летења најавио разлог за специјалан третман предметног лета.

Поједини летови се могу аутоматски изузети од примене *ATFM* мера употребом посебних статусних индикатора.

Статусни индикатори којима се обезбеђује аутоматско изузимање од додељивања *ATFM* слота су:

- 1) *STS/ATFMX* - за летове којима је одобрено изузимање од мера управљања протоком ваздушног саобраћаја;
- 2) *STS/FFR* - за летове који се обављају у сврху гашења пожара;
- 3) *STS/HEAD* - за летове којима се превозе шефови држава (владајући монарх и чланови његове уже породице, председник државе и сл.) или председници влада;
- 4) *STS/MEDEVAC* - за летове којима се обавља хитна медицинска евакуација услед животне угрожености;
- 5) *STS/SAR* - за летове који се обављају у сврху трагања и спасавања.

Статусни индикатор *STS/ATFMX* односи се искључиво на обезбеђивање изузимања од мера управљања протоком ваздушног саобраћаја, када због природе и намене лета ваздухоплов ни под којим околностима не сме каснити у полетању.

Статусни индикатор *STS/ATFMX* се користи у комбинацији са једним допунским статусним индикатором, и то искључиво као једна од наведених комбинација:

1) *STS/HUM ATFMX* - односи се на лет који је ангажован у обављању хуманитарних акција и користи се искључиво у следећим случајевима:

- а) за лет који се обавља у хуманитарне сврхе, са намером да ублажи патњу или да допринесе благостању угроженог појединца или групе људи;
- б) за лет којим се превози хуманитарни тим и потрепштине, као што су: храна, одећа, медицинска или друга средства неопходни угроженом појединцу или групи људи, током или након нужне ситуације и/или природне катастрофе; и
- в) за лет којим се евакуишу особе са места где су њихови животи и/или здравље угрожени нужном ситуацијом и/или природном катастрофом.

2) *STS/HOSP ATFMX* - односи се на лет којег су медицинске установе квалификовале као хитан медицински лет и користи се искључиво у следећим случајевима:

- а) за лет који се обавља ради заштите људског живота који би могао бити угрожен ако се лет не обави без кашњења;
- б) за други хитан медицински лет који захтева обављање лета без кашњења, као што је лет за превоз пацијената којима прети губитак удова, превоз људских органа и хитан транспорт медицинских тимова;
- в) за лет ка одредишном аеродрому на коме се прихвата пацијент у циљу обављања хитног медицинског превоза;

3) *STS/STATE ATFMX* - односи се на лет од државног интереса, када је неприхватљиво било какво кашњење на том лету, и користи се искључиво за лет војне, полицијске и царинске мисије која је од толике важности за државу да би било какво кашњење тог лета угрозило успех мисије;

4) *STS/ATFMX RMK/MINISTER ONBOARD* - односи се искључиво на лет који се реализује за потребе званичне мисије министара у Влади.

5) *STS/ATFMX RMK/VACCINE* - односи се искључиво на превоз вакцине против заразне болести *COVID-19*, када се сматра да је превоз вакцине критичан. Критичност превоза вакцине се утврђује у односу на карактеристике вакцине која се превози у циљу безбедног превоза и брзе испоруке. Оператер ваздухоплова је одговоран за спровођење процене ризика превоза вакцине у складу са утврђеним међународним стандардима и препорученом праксом, као и упутствима међународних организација.

Оператер ваздухоплова који је у плану лета навео било који од статусних индикатора којима се обезбеђује аутоматско изузимање од додељивања *ATFM* слота је дужан да документацију којом се потврђује оправданост употребљеног статусног индикатора чува најмање три месеца од дана извршења лета и да је на захтев достави Директорату на увид.

Статусни индикатори којима се не обезбеђује аутоматско изузимање од *ATFM* мера, већ пружаоцу услуга у ваздушном саобраћају пружају информације о потреби посебног опхођења са летом и могућностима постојања специјалних захтева током лета су:

1) *STS/ALTRV* - за летове који се одвијају у подручју са резервисаном висином по *QNE* притиску;

2) *STS/FLTCK* - за летове који се обављају у циљу пружања услуге калибраже из ваздуха;

- 3) *STS/HAZMAT* - за летове којима се превози опасна роба;
- 4) *STS/HOSP* - за летове које су надлежне здравствене установе квалификовале као медицинске;
- 5) *STS/HUM* - за летове који се одвијају у хуманитарне сврхе;
- 6) *STS/NONRVSM* - за летове државних ваздухоплова у *RVSM* ваздушном простору који нису опремљени *RVSM* опремом;
- 7) *STS/STATE* - за летове који се обављају у војне, царинске и полицијске сврхе.

Ако на одређеном аеродрому поштовање *ATFM* слотова за полетање на годишњем нивоу износи 80 % или мање, пружалац услуга у ваздушној пловидби доставља Директорату план мера за побољшање поштовања *ATFM* слотова на том аеродрому.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби, на захтев Директората, доставља извештај о сваком непоштовању одбијања или суспензије плана лета, који садржи опис околности и радње које су до тога довеле, као и радње предузете у циљу смањења броја наведеног непоштовања.

Оператер ваздухоплова, на захтев Директората, доставља детаље о околностима и радњама које су утицале да се започне лет без прихваћеног плана лета (недостајући план лета) или да је имао више планова лета за исти обављени лет (вишеструки план лета), као и податке о радњама предузетим у циљу смањења броја наведених летова.

5. Допунски услови за примену члана 14. Уредбе Комисије (ЕУ) бр. 255/2010

Оспособљавање особља учесника из члана 1. став 3. Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010 које је укључено у *ATFM* процесе се спроводи на основу успостављених програма и планова обука за сваку категорију особља.

Програми и планови обука из става 1. ове тачке морају бити усклађени са европском регулативом, као и са међународним стандардима и препорученом праксом садржаним у *ICAO* документима и приручницима Менаџера мреже у обиму потребном за сваку категорију особља.

Особље које пружалац услуга у ваздушној пловидби ангажује на пословима локалне *ATFM* јединице мора бити обучено за рад на пословима *ATFM*.

Оспособљавање особља из става 3. ове тачке спроводи се кроз следеће фазе:

1) почетно оспособљавање, које обухвата:

- а) иницијално (*ab initio*) оспособљавање - уводно оспособљавање ради стицања свеопштег знања за потребе даљег оспособљавања, које може бити део основног оспособљавања,
- б) основно оспособљавање - теоријско оспособљавање и оспособљавање помоћу рачунара/мреже ради стицања неопходних знања у циљу оспособљавања за рад на радном месту,
- в) оспособљавање за рад на радном месту - оспособљавање под одговарајућим стручним надзором у циљу оспособљавања за самостално обављање радних задатака;

2) додатно оспособљавање, које се обавља у организацији Евроконтрола, или другог овлашћеног центра за обуку, у циљу:

- а) специјалистичког оспособљавања, односно оспособљавања ради обављања напредних *ATFM* анализа и примена техника у циљу стицања специјалистичких знања;
- б) оспособљавања за потребе спровођења почетног и/или континуираног оспособљавања и/или оспособљавања у циљу освежења знања;

- 3) континуирано оспособљавање / оспособавање у циљу освежења знања, које чине:
- а) оспособљавање услед дужих прекида у раду,
 - б) оспособљавање у вези са најновијим оперативним захтевима, новопримењеним методологијама/технологијама рада, применом неуобичајених мера и мера за случајеве настанка посебних околности (*contingency measures*), чија се динамика спровођења одређује у зависности од циља оспособљавања.

Особље из става 3. ове тачке подлеже процени оспособљености током фаза оспособљавања чија је динамика утврђена програмом и планом обука и, уколико је применљиво, издају им се одговарајуће потврде о оспособљености.

Пружалац услуга у ваздушној пловидби је дужан да води евиденцију о оспособљавању особља из става 3. ове тачке.

Учесници из члана 1. став 3. Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010 дужни су да обезбеде:

а) да су њихови приручници, процедуре или оперативни поступци усклађени са одредбама овог правилника;

б) да су процедуре и оперативни поступци усклађени са одговарајућим приручницима Менаџера мреже или да их директно примењују у обиму потребном за сваку категорију особља.

Приручници из става 7. ове тачке морају бити усаглашени са интерним процесима учесника из члана 1. став 3. Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010, доступни особљу учесника у *ATFM* процесима и ажурни.

Ажурирање и дистрибуција приручника подлежу одговарајућем унутрашњем управљању квалитетом и документима учесника из члана 1. став 3. Уредбе (ЕУ) бр. 255/2010.